

Povodom obeležavanja 60. godina Hrvatske matice iseljenika (HMI) , u ovoj ustanovi u Zagrebu, 7. decembra 2011. Svečano je otvorena izložba pod nazivom „Tradicijsko ruho Hrvata u Vojvodini“, autora Josipa Forjana. Rečje o reprezentativnoj postavki izuzetno vrednih i unikatnih starinskih narodnih nošnji koje pripadaju tradiciji hrvatskog naroda u Vojvodini. Posebnost ove izložbe dopunjuje činjenica što su prvi put na jednom mestu predstavljene sve narodne nošnje s područja Srema, Bačke i Banata.

Nakon tridesetak godina, kada su Starčevci učestvovali na Međunarodnoj smotri folkloru u Zagrebu, ovo je bilo prvo prikazivanje starčevačke tradicionalne nošnje u tom gradu. Što se tiče udela Starčevaca u organizaciji izložbe, učešće su uzele porodice Rukavina i Mesert, uz čiju pomoć su izloženi autentični primerci ženske i muške starčevačke nošnje. Samoj rekonstrukciji nošnje su najviše doprinele stare fotografije iz starčevačkih porodičnih albuma prikupljene i tehnički prilagođene od strane autora ovog teksta.

Izložbu je pratio katalog objavljen u izdanju Matice, koji iscrpno opisuje tradicionalnu nošnju Hrvata u Sremu, Bačkoj i Banatu, uz mnoštvo fotografija. Na 21., 22. i 23. stranici kataloga nalazi se opis banatske nošnje u vidu teksta "Tradicionalno odevanje Hrvata u Banatu na primeru sela Starčeva", autora Ivana Terzića, etnologa iz Beograda. Tekst je nastao kao rezultat terenskog istraživanja u Starčevu, a najviše se bazira na informacijama koje je istraživač dobio prilikom intervjua sa kazivačima, Nikolom i Marom Radočaj. Uz tekst je priloženo šest fotografija, jedna iz albuma porodice Pozojević iz Radojeva, a ostale su vlasništvo porodica Rajković, Pavlić, Barašević, Perak i Tonković iz Starčeva.

Uz dopuštenje autora, Ivana Terzića, u ovom i narednim brojevima "Starčevačkih" u celini ćemo objaviti njegov tekst koji se odnosi na starčevačku nošnju.

"Od hrvatskog stanovništva u vojvođanskom delu Banata do sredine 18. Veka živele su malobrojne zajednice Šokaca, koje su se doselile za vreme osmanlijske vlasti. Prekranje vojne granice tokom druge polovine 18. veka izazvalo je masovnije doseljavanje Hrvata u ovo područje. Najpre se doseljavaju trgovci i brodograditelji, a kasnije i plemići koji su zbog reformi izgubili posede, te su u zamenu dobili nove u Banatu. Preci većeg dela hrvatskog stanovništva u južnom Banatu (konkretnije u selima Starčevu i Opovu), doselili su se iz ličke i modruške županije, te iz okoline Petrinje, Gline, Gospića i Slunja, dok je stanovništvo sela u srednjem Banatu (Radojevo, Boka, Neuzina) poreklom iz Pokuplja, Turopolja i okoline Topuskog. Najbrojnije hrvatske zajednice živele su u Starčevu, Boki, Neuzini, Klariji (danas Radojevo), Opovu i Perlezu. U manjim broju Hrvati su se naselili i u Borči, Glogonju, Kovinu, Omoljici, Sarči (danas Sutjeska) i Modošu (danas Jaša Tomić). Imajući u vidu činjenice da je u vreme nastajanja ovog rada na području Banata hrvatsko stanovništvo malobrojnije nego i pre, kao i to da je tradicionalna odeća odavno ustupila mesto savremenom načinu odevanja, osnovni izvori za proučavanje ovog dela materijalne kulture biće porodični albumi i fotografije upotpunjeni sećanjima i kazivanjima starosjedelaca. Kako je najveći deo sačuvanih fotografija nastao u razdoblju od kraja 19. i početkom 20. veka, prikazaćemo odeću iz tog razdoblja.

(nastaviće se)